

هجرت به خود در شب قدر

حلقه مفقوده

تا به حال برایتان پیش آمده که چیزی را با تمام وجود از خدا بخواهید و برای رسیدن به آن تلاش کنید، اما پس از رسیدن به آرزویتان از طلب کردن آن کاملاً پشیمان شوید؟

این اتفاق در زندگی تمام ما به دفعات رخ داده. ما از آینده خبر نداریم و همین باعث می‌شود که از عاقبت آرزوهایمان بی‌اطلاع باشیم. شاید اگر می‌توانستیم از نتیجه آرزوهایمان باخبر شویم، بسیاری از آن‌ها را کنار می‌گذاشتیم؛ زیرا رسیدن به آنها آرامش و شادی ما را از بین خواهد برد.

همه ما همیشه خواستار بهترین‌ها هستیم. اما عدم شناخت بهترین آرزوها و شناخت آرزوهایی که خللی در آرامش ما ایجاد نمی‌کنند، موجب شده که همواره دچار شکست و ناآرامی باشیم. ما چیزی را از خدا می‌خواهیم و برای رسیدن به آن تلاش می‌کنیم که از تناسب آن با ساختار وجودی خود آگاه و مطمئن نیستیم. به همین دلیل حتی پس از رسیدن به آرزوهایمان، شاد و آرام نیستیم؛ چرا که این آرزوهای برآورده شده هم قد و اندازه‌ی خود ما نیستند.

پس عدم خودشناسی همان حلقه مفقوده برای رسیدن به بهترین تقدیراتی است که ارمغان‌آور شادی و آرامش دنیوی و اخروی ما هستند. در نتیجه قبل از آرزوکردن لازم است ارزش و اندازه اصلی خود را بشناسیم و با آن آشنایی داشته باشیم.

شناخت تقدیرات

تفکر از اصلی‌ترین و شیرین‌ترین راه‌های خودشناسی است. آرامش شب‌های ماه رمضان و شب‌های قدر فرصتی مناسب برای تفکر پیرامون خودمان و آرزوهایمان است. زیرا همان‌طور که گفتیم کسی که خود را نشناسد، محال است بتواند حقیقت شب قدر را درک کرده و بهترین تقدیرات را جذب کند. اما چرا؟

کسی که نفس و حقیقت وجود خود را نشناخته باشد، با قدرها و اندازه‌های درست آشنا نیست، ملاک‌ها، معیارها و نقشه‌های او بر اساس اطلاعات ناقص و گاه نادرستی که از خود دارد، پایه‌ریزی شده است.

اغلب هدف‌گذاری‌ها و سرمایه‌گذاری‌های ما برای جذب تقدیرات و آرزوهای «خود حیوانی‌مان» انجام می‌شود و عمده درخواست‌های ما پیرامون مواردی چون ازدواج، تحصیل و شغل متمرکز است. در نتیجه میزان نارضایتی و شکست‌هایمان هم زیاد می‌شود. در صورتی که اگر در پی جذب تقدیرات بخش انسانی وجودمان باشیم، خواه ناخواه شادی و آرامش خود حیوانی‌مان هم فراهم می‌شود.

بهره از ضیافت قدر

میزبان ما در ضیافت رمضان به شیوه‌های مختلفی پذیرای بخش انسانی وجود ماست. خداوند ما را مخیر کرده که هرچه دل تنگمان می‌خواهد را با هر زبانی که دوست می‌داریم، بگوییم. برایمان سفره‌ای چیده تا از هر غذایی که میل داریم، بخوریم و بی‌هیچ آداب و ترتیبی از هر آنچه با مذاقمان سازگارتر است، استفاده کنیم؛ هر چیزی که از استفاده‌اش لذت بیشتری می‌بریم، با آن حضور قلب بیشتری داریم و به وسیله آن ارتباطمان با معشوق راحت‌تر برقرار می‌شود. در حقیقت هر کس به فراخور حال، مذاق، سواد، درک و عشق خود از آنچه خدا برایش فراهم کرده، انتخاب می‌کند و از ضیافت این شب بهره می‌برد.

شاه‌کلید برقراری ارتباط صحیح با شب‌های قدر همان نکته پرتکرار است. رمضان میهمانی عظیمی است که برای خود انسانی وجود ما تدارک دیده شده. شب‌های قدر بستر خواستن و طلب کردن برای رشد و قدرت میهمان این جشن یعنی خود انسانی وجود ماست. پس بزرگترین و بهترین تقدیر همان تولد سالم به عالم آخرت است. تقدیری که سعادت ما را در طول عمر بی‌نهایت‌مان تضمین خواهد کرد.

کارگاه قدر شناسی

وقتی متوجه می‌شویم نفس ما در حال حاضر و در گذشته چه قدر و اندازه‌ای داشته، متوجه علت و نوع تقدیراتی که تا کنون داشته‌ایم، خواهیم شد. چرا که هر قلبی تقدیرات متناسب و هم سنخ با خودش را جذب می‌کند.

اما وزن و طبقه‌بندی قدرها را چطور بشناسیم تا خود را با آنها بسنجیم؟

قدرهای خوب و بد را چگونه از هم تشخیص دهیم تا مسیرمان را بین آنها انتخاب کنیم؟

پاسخ تمام این ابهامات ما در قرآن به صورت کامل تشریح شده است. خداوند در قرآن قدرهای مختلف انسان‌ها را در شش گروه دسته بندی کرده است. آرزوها و خواسته‌های ما در هر کدام از این گروه‌ها بگنجد، تقدیرات و قضا‌های متناسب با همان گروه برای‌مان مقدر می‌شود. در واقع این موضوع به این معناست که تمام تمایل و عشق ما در خواستن و داشتن کمالات مربوط به همان گروه خلاصه می‌شود. این گروه‌بندی‌ها بر اساس قرآن به صورت زیر است:

- قدر کمتر از سنگ: بعضی قلب‌ها آنقدر در قساوت پیش می‌روند که مرتبه‌ای کمتر از سنگ پیدا می‌کنند؛ چرا که برخی سنگ‌ها منعطفند و چشمه‌ها از آن‌ها جاری می‌شود، اما نعمت اشک و گریه از این قلب‌ها گرفته می‌شود.
- قدر سنگ: قدر و اندازه‌ی بعضی انسان‌ها در خوش‌بینانه‌ترین حالت، یک جسم جامد مثل سنگ است. این افراد تمام خواست و میل و آرزوهای‌شان متوجه جمادات و محسوساتی مانند ثروت و دارایی‌هایی از این دست است. البته که خواستن هیچ کدام از این کمالات به خودی خود بد نیست، اما اشکال از جایی شروع می‌شود که به اولین و تنها خواسته‌ی ما تبدیل می‌شوند و تمام محبت و توجه ما را به خود اختصاص می‌دهند.
- قدر کمتر از حیوانات: بسیاری حیوانات به بهشت می‌روند، در حالی که بسیاری از انسان‌ها با کسب برخی صفات و رذائل، شأن خود را از حیوان هم پایین‌تر می‌آورند.¹
- قدر حیوانی: سبک زندگی ما به هر گروهی شباهت داشته باشد، قیمت‌مان هم به همان اندازه است. مثل گروهی که قرآن در وصفشان گفته است: « آنها مانند چهارپایان هستند²». شخصی که تمام دغدغه‌های او مشابه حیوانات است،

¹ أَمْ تَحْسَبُ أَنْ أَكْثَرُهُمْ يُسْمَعُونَ أَوْ يَعْلَمُونَ إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا (آیه 44 سوره مبارکه فرقان)

² همان

در ردیف آنها به شمار می‌رود. خواسته‌های حیوانی شامل رسیدن به قدرت، شهرت، محبوبیت، کسب جایگاه در سلسله مراتب اجتماعی و ... است.

- قَدَرِ شیطانی: اگر انتخاب‌ها، ارتباطات و افکار قلبی منطبق با سلیقهٔ شیطان باشد، قَدَر او همان قَدَرِ شیطان و قضای او همان تقدیری خواهد شد که بر شیطان رفت.
- قَدَرِ انسانی: در این قَدَر که والاترین قَدَر است، دل افراد به ارزش‌های انسانی متمایل و با آنها مأنوس است. چنین قلبی با عشق خدا، اهل بیت و غیب خوش است و از آنها شادی و نشاط می‌گیرد. آرامش و غنای عاطفی در مواجهه با سخت‌ترین اتفاقات از ویژگی‌های این قلب‌هاست. خداوند این گروه را در آیات پایانی سورهٔ عصر توصیف کرده و گفته است آنان کسانی هستند که از صبر و نماز کمک می‌گیرند.³ مفسران معتقدند صبر در این آیه به معنای روزه است.

در این مقاله به بررسی رابطهٔ شناخت درست از خود و کسب قَدَرها پرداختیم و گفتیم که هر اندازه درک ما از خود دامنه‌ای گسترده‌تر را پوشش دهد، آرزوهای مان هم به همان اندازه بزرگ می‌شود. انواع آرزوها و تقسیم‌بندی قلب‌ها را بر اساس آیات قرآن بیان کردیم و ویژگی هر کدام را با مثال نشان دادیم. گفتیم که بهترین و بزرگترین تقدیرات درخواست تولد سلام به عالم آخرت است؛ زیرا ما با چگونگی رسیدن به سلامت قلب آشنایی درستی نداریم و تنها به مدد یاری خدا می‌توانیم به آن دست پیدا کنیم.

خوشحال می‌شویم اگر نظر خود را پیرامون شب‌های قدر و تجربه‌های خود را در این زمینه با ما به اشتراک بگذارید.

---

³ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ (سوره مبارکه قدر آیه 3)